

CITY DEAL CLEANTECH REGIO

SAMEN
NAAR EEN
SCHONE
TOEKOMST

CITY DEAL CLEANTECH REGIO

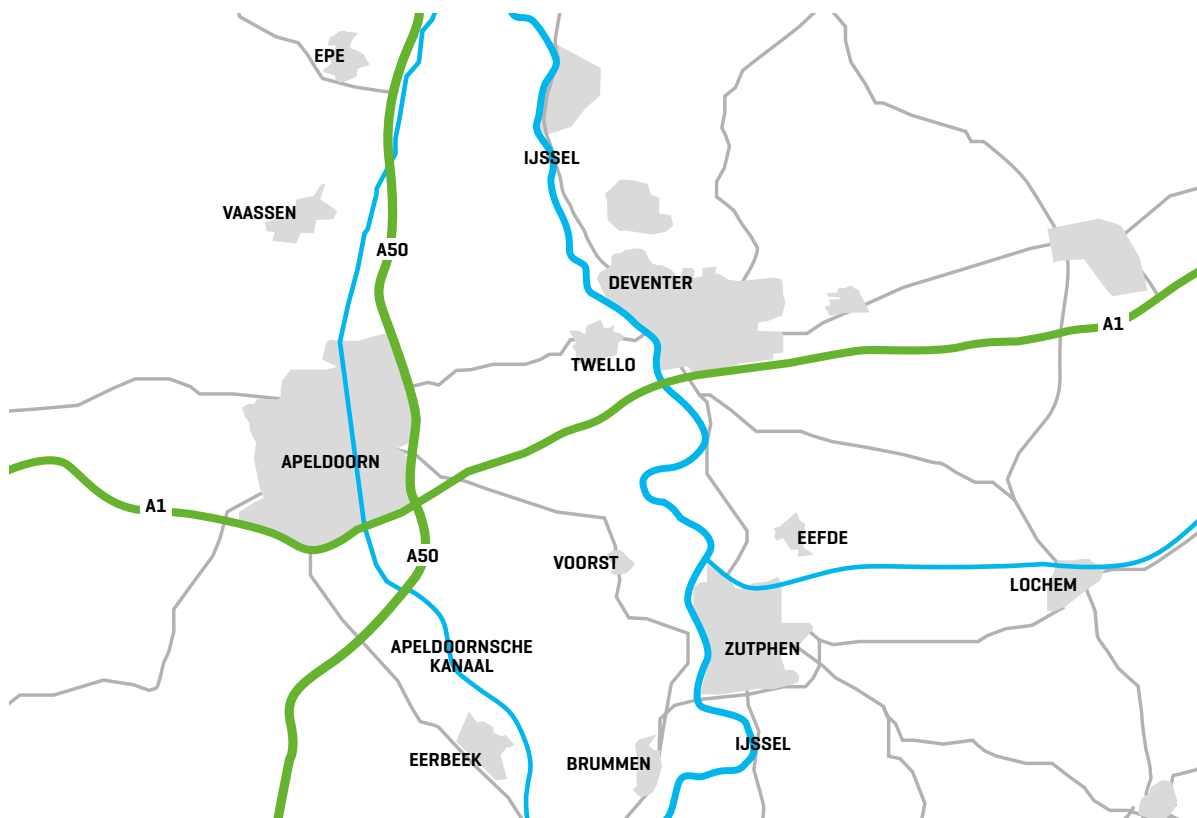
Partijen:

1. de Stichting Strategische Board Stedendriehoek, te dezen vertegenwoordigd door de heer A.P. Heidema, voorzitter; hierna te noemen: Strategische Board;
2. de publiekrechtelijke rechtspersoon Wgr Stedendriehoek (Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Epe, Brummen, Voorst, Lochem), te dezen vertegenwoordigd door de vice voorzitter de heer H.P van der Hoeve;
3. de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Apeldoorn en Deventer, allen handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, te dezen vertegenwoordigd door de respectievelijke wethouders, de heer J.G. Kruithof (onderwijs en arbeidsmarkt), en de heer F. Rorink (duurzaamheid);
4. de colleges van gedeputeerde staten van de provincies Gelderland en Overijssel, allen handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, te dezen vertegenwoordigd door de respectievelijke gedeputeerden de mevrouw B.E.M. Schouten (milieu, gebiedsopgave) en mevrouw M.T. van Haaf (Ruimte); hierna te noemen: de provincies;
5. Participatiemaatschappij Oost Nederland N.V., te dezen vertegenwoordigd door mevrouw K. van Willigen, directeur;
6. Deventer Open Innovation Center (DOIC) i.o., te dezen vertegenwoordigd door Akzo Nobel Chemicals B.V., de heer P. J. Nieuwenhuizen, BA RD&I Director Specialty Chemicals;
7. Hedgehog Applications B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer A.J. Heinen, directeur;

partijen onder 1 tot en met 7 hierna tezamen te noemen: regionale partners;

8. Clean Tech Delta Coöperatief UA, te dezen vertegenwoordigd door de heer F. van Beuningen, directeur;
9. de minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, de minister van Infrastructuur en Milieu, mevrouw M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw S.A.M. Dijkema en de minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap, mevrouw M. Bussemaker, allen handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: het Rijk;

hierna partijen 1 tot en met 9 allen tezamen ook genoemd: Partijen.

Overwegen het volgende:**Algemene Context Agenda Stad**

- A. Het Rijk nodigt steden, stedelijke regio's en andere publieke en private actoren uit bij te dragen aan de totstandkoming van de Agenda Stad, die de groei, innovatie en leefbaarheid van steden en stedelijke regio's moet versterken en langs die weg de productiviteitsgroei van Nederlandse steden beoogt te vergroten en daarmee het bruto nationaal product.
- B. Met 'City Deals' tussen steden, private partijen en het Rijk wordt aan bovenstaande doelstelling invulling gegeven. City Deals onderscheiden zich in het feit dat ze:
 - agglomeratiekracht organiseren (massa/schaalvoordeel door samenwerking tussen steden of binnen stedelijke regio's);
 - [inter]nationaal aansprekend en breed inzetbaar zijn;
 - innovatief zijn, door bijvoorbeeld bestaande systemen anders vorm te geven; en
 - betrokkenheid kennen van uiteenlopende publieke- en private partijen (waaronder het Rijk).
- C. In de propositie 'Nederland Stedenland' van de G32-steden¹ en de position paper 'Wie doet mee met Apeldoorn'² is ingezet op een City Deal met de Cleantech Regio Stedendriehoek.
- D. De Strategische Board werkt, in lijn met de Studiegroep Openbaar Bestuur *Maak verschil, krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven*, aan het vergroten van het adaptief vermogen van de regio door via de inzet van de Strategische Board de bestuurlijke kracht te vergroten om zo sneller te kunnen inspelen op veranderingen door nauwe samenwerking aan te gaan tussen publieke overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen.

Overwegen het volgende:**Algemene Context Agenda Stad**

- A. Het Rijk nodigt steden, stedelijke regio's en andere publieke en private actoren uit bij te dragen aan de totstandkoming van de Agenda Stad, die de groei, innovatie en leefbaarheid van steden en stedelijke regio's moet versterken en langs die weg de productiviteitsgroei van Nederlandse steden beoogt te vergroten en daarmee het bruto nationaal product.
- B. Met 'City Deals' tussen steden, private partijen en het Rijk wordt aan bovenstaande doelstelling invulling gegeven. City Deals onderscheiden zich in het feit dat ze:
 - agglomeratiekracht organiseren (massa/schaalvoordeel door samenwerking tussen steden of binnen stedelijke regio's);
 - [inter]nationaal aansprekend en breed inzetbaar zijn;
 - innovatief zijn, door bijvoorbeeld bestaande systemen anders vorm te geven; en
 - betrokkenheid kennen van uiteenlopende publieke- en private partijen (waaronder het Rijk).
- C. In de propositie 'Nederland Stedenland' van de G32-steden¹ en de position paper 'Wie doet mee met Apeldoorn'² is ingezet op een City Deal met de Cleantech Regio Stedendriehoek.
- D. De Strategische Board werkt, in lijn met de Studiegroep Openbaar Bestuur *Maak verschil, krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven*, aan het vergroten van het adaptief vermogen van de regio door via de inzet van de Strategische Board de bestuurlijke kracht te vergroten om zo sneller te kunnen inspelen op veranderingen door nauwe samenwerking aan te gaan tussen publieke overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen.

¹ <http://agendastad.nl/wp-content/uploads/2015/06/G32-Nederland-Stedenland.pdf>

² http://agendastad.nl/wp-content/uploads/2015/05/wie_doet_mee_met_apeldoorn.pdf

Context City Deal Cleantech Regio:

- A. Cleantech staat voor duurzaam produceren en consumeren. De Cleantech Regio Stedendriehoek is een alternatieve aanduiding voor de zogenaamde “Stedendriehoek” regio (Apeldoorn, Deventer, Zutphen en waartoe ook de gemeenten Epe, Brummen, Voorst en Lochem behoren), waar het gedachtengoed van cleantech als regionaal speerpunt voor samenwerking wordt omarmd.
- B. De regionale partners gaan in het kader van cleantech samenwerkingen aan met andere regio's in bredere zin, in elk geval in Oost Nederland (van Zwolle tot Enschede en Arnhem/Nijmegen en Ede), maar ook met de Clean Tech Delta (regio Rotterdam, Drechtsteden en Delft), waarmee op projectniveau wordt samengewerkt.
- C. De Strategische Board koppelt de algemene maatschappelijke opgaven om schoon, veilig, energieneutraal, duurzaam/circulair te produceren en te consumeren aan de regionale sociaal-economische agenda die gericht is op groei van het bruto regionaal product en daarmee van werkgelegenheid (van hoog tot laag geschoolden).
- D. De Strategische Board wil de slag naar een duurzame- en innovatieve toekomst maken. Daarvoor zijn vereende krachten nodig zodat zowel kennisinstellingen als kenniswerkers aangetrokken kunnen worden om de cleantech ontwikkeling mede vorm geven. De Strategische Board werkt ook mee aan de ontwikkeling van potentiële cleantech hotspots, te weten de Gasfabriek te Deventer; Human Innovation Lab Area055 te Apeldoorn, het Centre of Excellence of New Media Technologies te Apeldoorn, het DOIC te Deventer, het Cleantech Center te Zutphen en het ontwikkelen van een agro/bio center in Lochem.
- E. De Cleantech Regio Stedendriehoek is daarnaast een LivingLab en proeftuinregio voor de Energietransitie die in het kader van het Klimaatakkoord noodzakelijk is.

Op langere termijn heeft de Strategische Board zich het ambitieuze doel gesteld om in '2030 energieneutraal en afvalvrij' te zijn. De opgave die de Strategische Board voor de Cleantech Regio Stedendriehoek voor de komende vijf jaar (t/m 2020) heeft geformuleerd is drieledig:

1. **Energietransitie:** 10% extra reductie van CO₂ uitstoot [-/- 200.000 ton] door het in alle sectoren in te zetten op energiebesparing, terugdringen van fossiele brandstoffen en het maximaliseren van duurzame opwekking en uiteindelijk energieneutraal in 2030;
2. **Circulaire economie:** 33% reductie op afvalstromen per jaar [-/- 20.000 ton] en uiteindelijk nul restafval in 2030;
3. **Arbeidsmarkt:** 4.000 nieuwe cleantech gerelateerde banen te creëren tot 2020 en technisch hoger opgeleiden aan te trekken en te binden aan de regio op weg naar een duurzaam gezonde arbeidsmarkt.

Met deze doelstellingen sluit Cleantech Regio Stedendriehoek zich aan (en doet dit zelfs sneller) bij het Klimaatverdrag van Parijs waarbij de doelstelling is om de uitstoot van CO₂ met 40% te verminderen en 30% van de energie in 2030 duurzaam op te wekken. Om deze doelen te realiseren is samenwerking tussen de regionale partners, en met andere regio's zoals Oost Nederland en de Clean Tech Delta van belang. De Cleantech Regio Stedendriehoek wil bovendien een inspiratiebron zijn voor cleantech transitie in Stedelijk Nederland.

DE VOLGENDE PROJECTEN DRAGEN BIJ AAN DE GENOEMDE AMBITIES

Projecten ad. doelstelling 1 - Energietransitie

CleantechLab

'Hoe kan de Cleantech Regio Stedendriehoek haar ambitie invullen om in 2030 energieneutraal te zijn' en 'Wat is nodig om de exponentiele versnelling te weeg te brengen?' Deze vragen waren de inzet voor de EO Wijersprijsvraag. Met de ervaringen rond de EO Wijersprijsvraag heeft de Strategische Board besloten de door haar gehanteerde werkwijze beter te 'organiseren'; niet door een organisatiestructuur neer te zetten, maar onder aansturing van een kernteam regelmatig bijeenkomsten te organiseren waar door innovatieve en disruptieve methodes nieuwe ideeën, plannen en concepten voor de energietransitie worden gegenereerd – dit onder de noemer: CleantechLab. In het CleantechLab worden complexe opgaven op het snijvlak van ruimtelijke ordening en energietransitie, de toepassing van wet- en regelgeving en het verkrijgen van voldoende draagvlak bij de inwoners in een multi-disciplinair team ingebracht. In het lab worden deze uitdagingen geanalyseerd en wordt een routekaart voor een oplossing bedacht. Het CleantechLab is dus een netwerkorganisatie met een kleine organiserende kern. Het CleantechLab wordt gevormd door een wisselende groep, bestaande uit ondernemers, onderwijs en onderzoek, vertegenwoordigers van de regionale partners, samenwerkende regio's, de Strategische Board, de provincies en de ministeries.

Ontwikkeling duurzame omgeving Rijksweg A1

De verbreding en herontwikkeling van de A1 (traject Apeldoorn-Azelo) biedt forse kansen. Het moet voor de berijder van de toekomst een zichtbare showcase – een icoon – zijn waar het in de Cleantech Regio Stedendriehoek om draait. Het gaat bij de herontwikkeling van de parkway A1 om drie fasen: *Fase 1*: De opdracht om de A1 te verbreden ligt bij Rijkswaterstaat (RWS) in samenwerking met de Regio Stedendriehoek en de provincies waar het tracé in valt. In de bestuursovereenkomst capaciteitsuitbreiding A1 Apeldoorn Azelo³ is voor de verbreding van de A1 € 400 miljoen beschikbaar gesteld. In *fase 2* worden extra middelen bovenop de cofinanciering van de provincies Overijssel en Gelderland ingezet bedoeld om de onderdoorgangen en lokale structuren (utiliteir, recreatief, ecologisch) de gewenste extra kwaliteit mee geven. *Fase 3* voorziet erin dat betrokken partijen maximaal inzetten op het realiseren van iconen en de gebieden langs de A1. In deze fase moet de Stedendriehoek regio zichtbaar worden als Cleantech Regio Stedendriehoek. Dit zou o.a. gerealiseerd kunnen worden door ruimte te creëren voor de aanleg van zonnevelden; clusters windmolens; andere vormen van energiewinning; het zichtbaar maken van de circulaire economie (Attero, Bredenoord, Ecofactorij, Bedrijvenpark A1) en het ontwikkelen van natuur- en recreatiegebieden in combinatie met duurzame energiewinning. Hiervoor wordt begin 2017 een uitvoeringsagenda ontwikkeld waarbij door RWS en de Strategische Board maximale inspanningen worden gedaan om deze agenda inpasbaar te maken in de reeds lopende trajecten (fase 1 en 2). De opdracht die het ministerie van IenM aan RWS heeft gegeven gaat over de duurzame inpassing van de A1, gebiedsgerichte werkwijze en concrete haalbaarheidsonderzoeken.

Treinen & elektrisch stadsvervoer

Een aantal private initiatiefnemers in de Cleantech Regio Stedendriehoek is een project gestart om de remenergie van treinen op te slaan en her te gebruiken voor het stadsvervoer. Het doel is om het gehele stadsvervoer in de Cleantech Regio Stedendriehoek, Apeldoorn als eerste, van elektriciteit te voorzien met deze vrijkomende remenergie. Daarvoor dient een Energy House te worden aangelegd tussen de remmende treinen en het stadsvervoer. Het Energy House, dat voorzien is van laders en batterijen en verbonden is met een SMART Grid, heeft voldoende laadcapaciteit om de gehele dagdienst van alle elektrische aangedreven stadsbussen in de toekomst te voorzien van energie. Hierover zijn door de initiatiefnemers inmiddels gesprekken met ProRail en de NS gestart en worden de provincie Gelderland en de concessiehouder Syntus ook betrokken. Deze partijen zijn een projectgroep gestart die dit project gaat uitvoeren. De eerste stap is het opstellen van een haalbare business case.

³ Staatscourant nummer 2013-32967.

Ontwikkeling Poort van Deventer [AKZO DOIC]

AkzoNobel heeft haar laboratorium in de Stedendriehoek [Deventer] en wil het terrein herontwikkelen tot het Deventer Open Innovation Center [DOIC; werktitel, centrum in oprichting]. Doel is om start-ups en andere initiatiefnemers uit de chemische sector en de procestechnologie een attractieve, internationaal georiënteerde innovatieplek te bieden om tot bedrijfsontwikkeling te komen. Dit in samenhang met de Research and Development faciliteiten van AkzoNobel. Inmiddels zijn een 10-tal intentieovereenkomsten met bedrijven, die zich willen vestigen op het DOIC, getekend en zijn supportletters ontvangen van uiteenlopende partijen in onderwijs, bedrijfsleven en kennisinstituten. Op 16 juni jl. is door AkzoNobel, provincie Overijssel en gemeente Deventer een Letter of Intent getekend om gezamenlijk het DOIC te ontwikkelen. Voor de Strategische Board en de gemeente Deventer is er een groot economisch belang om dit initiatief te realiseren. Het DOIC moet hoog opgeleide [chemische] technici voor de regio behouden en, gezien de ambitie van de partners, voor circa 400 nieuwe technici arbeidsplaatsen verwezenlijken. Inclusief de toeleverende bedrijven, ontstaan tot 2023 1.000 arbeidsplaatsen. Het DOIC draagt bij aan innovatie, duurzame energie, R&D-werkgelegenheid, bedrijfsontwikkeling en versterkt de verbinding met onderwijs en andere chemische bedrijven met clustervorming tot gevolg. De regionale partners werken met de Herstructureringsmaatschappij Overijssel aan een samenwerkingsovereenkomst, en daarmee een zichtbare start van het DOIC. Het DOIC maakt onderdeel uit van de Poort van Deventer, een herontwikkelings-zone van de A1 tot het Havenkwartier.

Woonwensenconfigurator

Het woningabonnement⁴ ontzorgt bewoners van het doen van de benodigde investeringen om hun woning te verduurzamen. Als aanvullende ondersteuning is een laagdrempelige internettool ontwikkeld voor het bepalen of en zo ja, welke maatregelen noodzakelijk en effectief zijn. Hiervoor wordt een slimme combinatie ingezet van een landelijk platform van fabrikanten en conceptontwikkelaars, een digitaal platform en lokale uitvoerende partijen. Via een digitaal model van hun woning, de Woonwensenconfigurator van Woonconnect, kunnen eigenaren hun woning aanpassen aan hun individuele wensen. In het project Renovatiesprong De Maten gaat het om no-regret maatregelen, die vervolgstappen naar Nul op de Meter niet in de weg staan. Deze tool moet geverifieerd en gevalideerd worden en daar leent de Apeldoornse wijk de Maten zich voor. Deze wijk is één van de prioritaire gebieden en wordt door het Gelders Energie Akkoord gezien als een geschikte wijk voor het uitvoeren van een pilot binnen het programma 'Wijk van de Toekomst'.⁵ Tweeëntwintig lokale, regionale en landelijke partijen hebben zich verbonden om te participeren in dit project. Na gebleken geschiktheid kan de tool breed worden ingezet in de Cleantech Regio Stedendriehoek en daarbuiten.

⁴ Het Woningabonnement is een beoogde City Deal waaraan o.a. Deventer en Zutphen meedoen.

⁵ Betrokkenen zijn in gesprek met de RVO over opschaling energietransitie.

Projecten ad doelstelling 2 – Circulaire economie

Proeftuin circulaire economie

De Strategische Board heeft als doel om de 33% reductie op huishoudelijke afvalstoffen te realiseren. De inzet is om de hele keten van afval in de Cleantech Regio Stedendriehoek zo dichtbij mogelijk te gaan sluiten, zonder verlies van grondstoffen en energie en met zo weinig mogelijk verlies van waarde. Als een stof of voorwerp tot een afvalstof gedegradeerd wordt, gelden er bepaalde administratieve en financiële verplichtingen. Als het geen afvalstof wordt, dan gelden er weer andere verplichtingen. Oud papier en afvalwater zijn in principe grondstoffen, maar bij andere afvalstoffen is dat zeer diffuus (bouwafval, plastic, witgoed en textiel). Er ontstaat daardoor private en publieke vermenging. De regio wil een proeftuin zijn om te experimenteren met een regelvrije zone om afval te zien als grondstof en vraagt hierin het Rijk een partner te zijn. Deze doelstellingen komen ook terug in de City Deal Circulaire Stad⁶.

⁶ De City Deal Circulaire Stad is op 11 november 2016 ondertekend door de steden: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Haarlemmermeer, Almere, Venlo en Apeldoorn en de ministers van IenM en EZ.

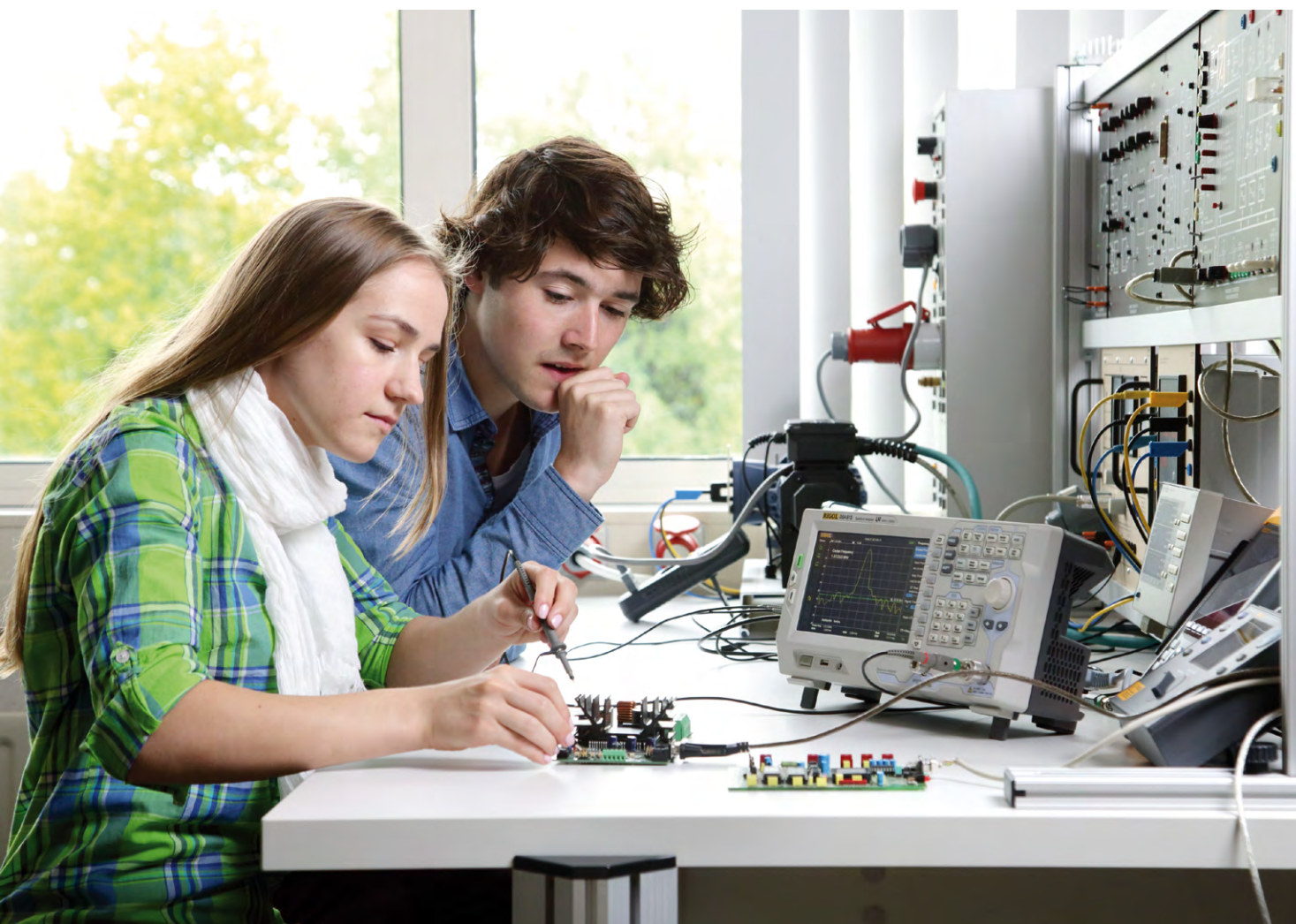

Projecten ad doelstelling 3 – Arbeidsmarkt

Impulsproject Arbeidsmarkt op zoek naar kenniswerkers

De doelstelling van de Strategische Board is om 4.000 nieuwe cleantech gerelateerde banen te ontwikkelen door stevig in te zetten op het behalen van de doelstellingen van deze City Deal. Om de doelstellingen te halen, is het van groot belang 'kennis' en 'kenniswerkers' vast te houden in de regio en nieuwe kenniswerkers aan te trekken. Het brede MKB is de bakermat van een economisch actieve en gezonde Cleantech Regio Stedendriehoek. Het MKB heeft grote behoefte aan innovatieve jonge potentials van het HBO en WO. De Strategische Agenda Hoger onderwijs en Onderzoek 2015-2025⁷ van het ministerie OCW sluit aan bij de ambities van de Strategische Board. Deze Agenda geeft een beeld van het onderwijs van de 21e eeuw waarbij *'onderwijsinstellingen broedplaatsen zijn van ideeën en talenten, die aansluiten op maatschappelijke werkelijkheid en anticiperen op ontwikkelingen die zich in de wereld voordoen'*. De ambitie van OCW is dat voor 2025 de hogere onderwijsinstellingen op alle niveaus structurele verbindingen zijn aangegaan tussen onderzoek en praktijk zodat valorisatie is verankerd in het hoger onderwijs. Om dat te bereiken is een rijke leeromgeving onontbeerlijk. Door concrete maatschappelijke vraagstukken of opdrachten uit het bedrijfsleven te integreren in het onderwijs worden studenten uitgedaagd om uit hun comfort zone te komen en bij te dragen aan oplossingen. De regionale partners willen graag die rijke leeromgeving zijn.

⁷ TK 31 288, nr. 481.

Komen overeen:

Een city deal Cleantech Regio

1 Doel

Binnen de looptijd van deze City Deal een bijdrage te leveren aan de uitvoering van de ambities en projecten zoals hiervoor benoemd.

2 Acties en inzet van Partijen**De Regionale partners dragen bij aan deze City Deal door:****Algemene inzet:**

- de Strategische Board en de Wgr Stedendriehoek stemmen onderling hun inzet van middelen ten uitvoering van deze City Deal met elkaar- en met hun samenwerkingspartners af;
- via de netwerkorganisatie Cleantech Regio Development dragen zij bij in cash⁸ en/of in nature om zodoende gezamenlijk deze uitvoeringsorganisatie tot een succes te maken en hierdoor het tot versnelling laten komen van initiatieven van bewoners en bedrijven die bijdragen aan het gestelde doel van deze City Deal;
- de Strategische Board zal het initiatief nemen om de bestaande Energieroutekaart⁹ door te ontwikkelen en deze jaarlijks in overeenstemming met de doelstellingen van het Rijk te brengen.

⁸ Binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving, waaronder steunkaders red.

⁹ Zie nota: Nieuwe energie voor de Stedendriehoek, Routekaart naar een energieneutrale regio Stedendriehoek in 2030.

Projectgerichte inzet:

- **Project CleantechLab:** de Strategische Board treedt op als de initiatiefnemer en organisator van het CleantechLab;
- **Project CleantechLab:** in het CleantechLab worden door regionale partners complexe opgaven op het snijvlak van ruimtelijke ordening en energietransitie, de toepassing van wet- en regelgeving en het verkrijgen van voldoende draagvlak bij de inwoners in een multi-disciplinair team besproken en bij belemmerende wet- en regelgeving voorgelegd aan het Programma Ruimte in Regels;
- **Icoon A1-pilot:** regionale partners zijn primair aan zet om invulling te geven aan deze iconen en gebiedsopgaven;
- **Project Treinen & Elektrisch stadsvervoer:** de ondernemer¹⁰ zorgt voor financiering en realisatie van het volledige project;
- **Project Treinen & Elektrisch stadsvervoer:** de regionale partners gaan met het Rijk en de provincie Gelderland in gesprek over de nieuwe aanbesteding in 2020, waarbij aanpassingen en nieuwe elementen kunnen komen t.a.v. duurzaamheid, buffertechnologie, gebruik van remenergie, andere financiële constructies (dieselgeldten, accupakketten met andere looptijden) etc...
- **Woonwensenconfigurator:** de gemeente Apeldoorn en haar lokale/regionale partners verzorgen de introductie van de Woonwensenconfigurator in de Apeldoornse wijk 'De Maten';
- **Woonwensenconfigurator:** de Strategische Board, de gemeente Apeldoorn en de provincie Gelderland gebruiken de ervaringen en uitkomsten om, onder andere via de partners in het Gelders Energieakkoord, te schakelen met andere gebiedsaanpakken zodat er een breed kennisnetwerk ontstaat dat bijdraagt aan het versnellen van het verduurzamen van woningen. Ook het Rijk kan de ervaringen met deze tool in andere regio's onder de aandacht brengen;
- **Proeftuinregio CE:** de Strategische Board zal inventariseren welke belemmeringen in wet- en regelgeving ondernemers hebben voor een innovatieve opzet van afvalverzameling. Samen met het Programma Ruimte in Regels zal zij zoeken naar oplossingsrichtingen die meer ruimte bieden aan deze alternatieve systemen;
- **Arbeidsmarkt:** de Strategische Board neemt het initiatief om vertegenwoordigers van de relevante ministers (OCW, EZ), alsmede de relevante hoger onderwijsinstellingen, uit te nodigen voor een stadstafeloverleg. In dit overleg wordt gesproken over mogelijke bijdragen van de hoger onderwijs instellingen voor de Cleantech Regio Stedendriehoek als innovatieve leertuin.

Provincies dragen aan deze City Deal bij door:

- De provincie Gelderland en Strategische Board hebben samen de Omgevingsagenda 2.0 ontwikkeld. De provincie Overijssel heeft deze niet mede vastgesteld maar zoekt op projectniveau actief naar gezamenlijke synergievoordelen. Die Omgevingsagenda 2.0 bestaat uit 4 projecten die een relevante bijdrage leveren aan het gestelde doel van deze City Deal. De provincies gaan samen met de regionale partners in ieder geval inzetten op het project A1, duurzame kernen, slimme mobiliteit en innovatieve business cases rond energietransitie en circulaire economie¹¹;
- De provincie Overijssel ondersteunt actief de synergiewinst tussen de verbreding van de parkway A1 (fase1) en de ontwikkeling en inpassing van kansrijke gebiedsopgaven (fase 3), met het Gebiedsplan A1 en een (duurzaam) Kwaliteitsteam A1 voor publieke- en private initiatieven. Overijssel nodigt partijen uit om concrete opgaven uit bovengenoemde uitvoeringsagenda hierin nader te verkennen/uit te werken binnen de gestelde ruimtelijke kaders;
- Project Treinen & Elektrisch stadsvervoer: indien het project een goed resultaat (business case) kent, gaat de provincie Gelderland met de vervoerder in gesprek over de mogelijkheden om -voor zover mogelijk binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving, waaronder steunkaders- de dieselgeldten te re-alloceren. Voor de elektrische bussen hoeft geen dieselbrandstof aangeschaft te worden (in Apeldoorn jaarlijks ca. € 1 miljoen).

¹⁰ Hedgehog Applications B.V.

¹¹ Naast de genoemde projecten zijn in de Omgevingsagenda Stedendriehoek ook afspraken gemaakt over het versterken vestigingsklimaat.

Clean Tech Delta Coöperatief U.A. draagt aan deze City Deal bij door:

- Haar kennis en ervaring in te brengen en inhoudelijk bij te dragen aan bijeenkomsten, georganiseerd door de regionale partners.

Akzo Nobel Chemicals B.V. [als vertegenwoordiger van het nog te ontwikkelen Deventer Open Innovation Center] draagt aan deze City Deal bij door:

- Project Poort van Deventer: bij het ontwikkelen van het DOIC wordt de ambitie en de doelstellingen van de Strategische Board zoveel mogelijk mee genomen in de planuitwerking en realisatie.

Het Rijk draagt aan deze City Deal bij door:

- **CleantechLab:** de ministers van EZ en IenM nodigen in het kader van het Programma 'Ruimte in Regels'¹² regionale partners uit om belemmeringen te agenderen en casussen voor te leggen waarbij wet- en regelgeving een belemmering vormt voor ondernemers om te innoveren. In samenwerking met betrokken overheden wordt gezocht naar oplossingsrichtingen die ruimte bieden aan innovatieve en circulaire initiatieven die bijdragen aan groene groei;
- **Icoon A1-pilot:** de minister van IenM [incl. RWS] spant zich in om in het verdere ontwerp, binnen de in het bestuurlijk convenant met betrekking tot de verbreding van de A1 gestelde randvoorwaarden, maximaal ruimte te bieden voor het inpassen van bovengenoemde uitvoeringsagenda, hierover met de regionale partners actief mee te denken en om de gebieden rondom de A1 [fase 3] te herontwikkelen;
- **Icoon A1-pilot:** In het kader van de pilotstatus van de A1 en in het kader van het verduurzamen MIRT zal de minister van IenM [incl. RWS] in afstemming met de regiopartners een aantal haalbaarheidsstudies op concrete Cleantech-onderwerpen uitvoeren, waaronder duurzame energieopwekking op/nabij de A1, duurzame inrichting van verzorgingsplaatsen en het meenemen van circulaire economie in de aanbesteding;
- **Project Treinen en Elektrisch stadsvervoer:** de staatssecretaris van IenM beziet in hoeverre de opgebouwde kennis breder verspreid kan worden via onder andere het platform duurzaam OV en Spoor waar decentrale overheden en vervoerders aan deelnemen;
- **Project Treinen en Elektrisch stadsvervoer:** de staatssecretaris van IenM denkt mee over de ruimte in regels die de huidige regelgeving biedt om het project optimaal te ondersteunen, zodat het aantrekkelijk is voor de OV bedrijven om bussen aan te passen van diesel naar elektra;
- **Project Poort van Deventer:** de ministers van EZ en IenM dragen bij aan het Deventer Open Innovation Center door kennis te delen en verbindingen te leggen met andere innovatiecentra om zo een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het Deventer Open Innovation Center (als campus binnen de Poort van Deventer);
- **Project Woonwensenconfiguratie:** de ministers van EZ en IenM [in samenwerking met W&R] dragen bij aan het ontsluiten van kennis en ervaring die wordt opgedaan in het kader van de City Deal Digitale Woonomgeving;
- **Proeftuinregio CE:** in de Proeftuin Circulaire Economie willen de regionale partners een aantal casussen toetsen waarbij de ministers van IenM en EZ via het Programma Ruimte in Regels actief meedenken over de wettelijke (on)mogelijkheden waaronder:
 - inzameling bij maatschappelijke instellingen,
 - mededinging bij de papiercyclus; en
 - de zorgplicht in verhouding tot producentenverantwoordelijkheid.
- **Arbeidsmarkt:** de minister van OCW brengt in haar contacten met de naar het oordeel van de Strategische Board relevante hoger onderwijsinstellingen het belang van deze City Deal onder de aandacht.

¹² <http://www.ruimteinregels.nl/>

3 Bijdrage aan doelen Agenda Stad

De City Deal die Partijen beogen, draagt bij aan de doelen van Agenda Stad door:

- het versnellen van beloftevolle innovaties, die bijdragen aan leefbare steden (energieneutraliteit, Cleantech, milieudoelstellingen);
- door de innovaties uit de Cleantech Regio Stedendriehoek over te brengen op andere stedelijke regio's, nationaal en internationaal;
- in te spelen op het feit dat genoemde transities een katalysator zijn voor economische groei in de stedelijke regio Stedendriehoek.

4. Slotbepalingen

4.1 Uitvoering

- a. de Strategische Board zorgt voor coördinatie op het geheel van de City Deal;
- b. de minister van EZ zorgt voor een ambtelijk aanspreekpunt voor deze deal, die tevens de verbinding stimuleert tussen de bij deze deal betrokken ministers;
- c. Partijen voeren 2 maal per jaar overleg over de voortgang en stellen doelen en ambities bij indien nodig en wenselijk.

4.2. Inwerkingtreding en looptijd

Deze City Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle partijen en loopt tot en met 31 december 2019.

4.3. Afdwingbaarheid

Alle in deze City Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de City Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

4.4. Wijziging, toetreding en opzegging

- a. Elke partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken deze City Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
- b. Indien Deventer Open Innovation Center i.o. eigenstandig rechtspersoonlijkheid verwerft, wordt zij in de gelegenheid gesteld toe te treden als partij in deze deal. Nieuwe initiatieven die een toegevoegde waarde hebben aan de doelstellingen zoals deze in deze City Deal zijn verwoord kunnen in overleg met de partijen toetreding.
- c. De wijziging, de instemmingen en de verklaringen tot toetreding worden als bijlage aan deze City Deal gehecht.
- d. Elke Partij kan deze City Deal [te allen tijde] met inachtneming van een opzegtermijn van 2 maanden schriftelijk opzeggen.

4.5. Openbaarheid

Deze City Deal zal samen met andere afgesloten City Deals openbaar worden gemaakt, zodat anderen kennis kunnen nemen van de gesloten City Deals. Het Rijk rapporteert over de Agenda Stad, alsmede de hieruit voortvloeiende City Deals naar de Tweede Kamer.

ALDUS OVEREENGEKOMEN OP 6 DECEMBER 2016 TE ZWOLLE.

Rijksoverheid

Strategische Board Stedendriehoek,

de heer A. P. Heidema
voorzitter

Clean Tech Delta Coöperatief U.A.,

de heer F. van Beuningen
directeur

Wgr regio Stedendriehoek,

de heer H.P. van der Hoeve
vice-voorzitter

Namens DOIC i.o. Akzo Nobel Chemicals B.V.,

de heer P. J. Nieuwenhuizen
BA RD&I Director Specialty Chemicals

**College van Burgemeester & Wethouders
van de gemeente Apeldoorn,**

de heer J. G. Kruithof
wethouder onderwijs en arbeidsmarkt

Namen Hedgehog Applications B.V.,

de heer A.J. Heinen
directeur

**College van Burgemeester & Wethouders
van de gemeente Deventer,**

de heer F. Rorink
wethouder duurzaamheid

De minister van Economische Zaken,

de heer H.G.J. Kamp

**College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Gelderland,**

mevrouw B.E.M. Schouten
gedeputeerde

De minister van Infrastructuur en Milieu,

mevrouw M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus

**College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Overijssel,**

mevrouw M. T. van Haaf
gedeputeerde

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

mevrouw S.A.M. Dijkema

Participatiemaatschappij Oost Nederland N.V.,

mevrouw K. van Willigen
directeur

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

mevrouw M. Bussemaker

